

CAPITOLUL III

Capcanele care trebuie evitate

Este posibil ca profesorii să-ți fi spus că micuțul tău nu se concentrează și este împrăștiat, că nu evoluează, că îi lipsește încrederea în sine, că este hiperactiv, inconsecvent, că nu știe să învețe sau că la școală nu-l interesează nimic.

Pe scurt, profesorul are asupra elevilor săi o perspectivă care corespunde portretului robot al majorității elevilor.

Fără a le prejudicia abilitățile, el știe, evident, să recunoască diferențele dintre copii.

Acest lucru nu schimbă cu nimic faptul că atunci când copilul se uită prea des pe fereastră sau roade capătul unui creion în timpul lecției predate, concluzia care se impune permanent este aceea a unei probleme: dificultate în a gândi sau a se concentra. E posibil să fie adevărat, dar ar putea fi vorba (și asta ne interesează pe noi aici) și despre reflectarea unei diferențe.

Și atunci cum puteți voi, părinții, să vă dați seama că micuțul vostru nu are nicio problemă de gândire, că știe să se concentreze, în felul său, că știe să obțină un rezultat, în felul său..., că prin tot ceea ce face își atinge scopul, dar, repet, în felul său?

Observă rezultatul obținut și nu modul de acțiune

Cea mai importantă soluție este să vezi dacă „funcționează”. Copilul tău obține rezultatele așteptate? A reușit să învețe să scrie, își poate spune temele pe de rost, a dobândit informațiile pe care se presupune c-ar trebui să le dobândească?

Acționând astfel, uiți de modul în care copilul tău învață, uiți de atitudinile și comportamentele sale în clasă și acasă și te concentrezi doar pe rezultat.

Procesul de gândire la copiii care demonstrează un raționament intuitiv implică în mod imperativ să faci orice altceva, pentru ca raționamentul să-ți reușească – cu condiția ca ei să fie deja în căutarea informațiilor care le-ar fi de folos.

Acest lucru înseamnă că ei au nevoie – și este vorba despre o nevoie reală, deoarece în joc este eficiența lor – să digere informațiile și să le lase să evolueze, în timp ce fac altceva. Altceva înseamnă: să viseze cu ochii deschiși, să privească pe fereastră, să roadă capătul stiloului, să își deseneze caietul sau ciorna, să se joace, să se uite puțin la TV, să dea o raită pe la frigider sau chiar să lase câteva zile să treacă până finalizează o sarcină.

Subiectul care-i preocupă, prezent în zgomotul de fond, se organizează pe cont propriu, fără știrea lor.

În momentul potrivit, când procesarea informațiilor este încheiată, apare efectul Evrika: soluția se ivește brusc – „hop!” – și pentru ei este evidentă. Atunci nu le mai rămâne altceva de făcut decât să-și scrie tema.

Copilul stă degeaba

Mulți părinți îmi spun că micuțul lor este neatent și nu știe să se concentreze doar pentru că își ridică nasul din caiet când își face tema. Acordă atenție momentelor în care copilul tău „nu mai este concentrat“.

Fie tocmai și-a citit lecția, fie se blochează în rezolvarea unei probleme sau în procesul de gândire.

În acest sens, el își întrerupe activitatea în favoarea alteia, tocmai pentru a favoriza procesarea în paralel a informațiilor.

Acest lucru îi permite să consolideze ceea ce a aflat și a asimilat în timpul învățării lecției pe care tocmai a citit-o sau să ducă la bun sfârșit un raționament.

Într-adevăr, este vorba despre o altfel de concentrare; nu este nici neatenție și nici lipsă de interes.

Observă-ți copilul sau întreabă-l ce se întâmplă atunci când se întoarce la biroul unde învață: vei vedea că în acest moment își știe lecția pe de rost și/sau a găsit soluția pe care o căuta.

Copilul amână totul pe a doua zi

— Ce leneș! Ce pierde-vară! Vine acasă de la școală și începe să facă totul și nimic. Mai întâi mănâncă, apoi iese la joacă, după care își deschide manualul, își citește lecția și în loc să înceapă să se ocupe cu adevărat de ceea ce are de făcut, se întoarce la joacă. Îi ia o veșnicie și asta mă scoate din minți!

Ce face copilul tău? Mai întâi se uită peste temele pe care trebuie să le facă, apoi începe să-și învețe lecțiile și nu-și face tema.

După cum ne spune Karine, este vorba despre o eficiență diferită:

— Când am de scris o temă la istorie, citesc despre subiect și-l las într-un colț al minții mele. Două zile mai târziu, îmi pot scrie tema în liniște.

Este magic: pe scurt, este suficient să stai degeaba pentru ca ideile bune să se dezvolte și să fie puse în aplicare de la sine. Nu-ți mai rămâne de făcut decât să le lași să se exprime. Da, este destul de neliniștitor, de acord cu tine, dar odată ce vei ști ce se află în spatele întregului proces, vei câștiga încredere în acest mod de funcționare. Pentru că el este al naibii de eficient.

În cele din urmă, totul se întâmplă ca și cum o „mică voce interioară“ a spus că nu era momentul potrivit: fie îi lipseau informații, fie procesul său de gândire nu se încheiase încă.

Așadar nu este vorba de amânare sau de lene, ci de o structură diferită.

Copilul lasă totul pe ultimul moment

— Face totul în ultimul moment, cu multe eforturi! Este un stres suplimentar și, mai ales, o organizare defectuoasă a stilului său de învățare.

Deși este foarte dificil și pentru tine, și pentru copilul tău, trebuie să fii conștient că termenul-limită este

rareori, ca să nu spun niciodată, depășit și că obiectivul este aproape întotdeauna atins.

Dacă trebuie predată o temă, atunci tema va fi făcută.

Așadar nu poate fi vorba de o organizare defectuoasă și nici de lipsă de prevedere.

Chantal, elevă în ultimul an la un liceu de artă, mi-a spus:

— Este întotdeauna la fel, atunci când am de predat un proiect, mă ocup de el în ultimul moment. În general, în noaptea dinaintea predării. Așadar lucrez toată noaptea, chiar dacă a doua zi nu sunt mulțumită de ce am făcut. În cel mai rău caz, predau oricum proiectul. În cel mai bun caz, dacă pot spune așa, nici nu mă duc la curs, pentru că mi-e prea rușine!

La întrebarea mea despre ce se întâmplă când ea acceptă totuși să-și predea proiectul, a răspuns:

— Da, iau întotdeauna note mari, dar știți, profesorii sunt indulgenți, mă cunosc toți. Cu excepția unei singure profesoare care mă penalizează dacă îmi predau proiectul cu o întârziere de o zi, ceilalți mă încurajează. Sunt amabili.

Dacă Chantal ar avea puțină încredere în ea și în profesorii ei, atunci și-ar da seama că proiectul ei este valoros și, astfel, ar putea înțelege că ea funcționează puțin diferit.

Cu alte cuvinte, ar conștientiza are nevoie de motivație pentru ca raționamentul să fie pus în mișcare și că motivația cea mai simplă și mai ușor de găsit este apropierea termenului-limită.

Procedând astfel, Chantal și-ar putea spune că, întrucât termenul-limită este cel care îi declanșează raționamentul,

acesta este într-un fel motorul său și nu mai are niciun motiv de stres, pentru că nu-l va depăși; așadar, ea ar putea decide să „înceapă“ să lucreze mult mai devreme, oricând va dori.

Observă-ți copilul și, mai ales, vezi dacă își predă proiectul la timp. Dacă da, atunci ajută-l să conștientizeze modul în care funcționează și propune-i să încerce o diversiune, pentru a putea gândi mai ușor.

Copilul tău este diferit, iar această diferență, dacă nu este cunoscută, poate duce la interpretări greșite, la judecăți de valoare nefondate.

Pentru a evita astfel de capcane, putem stabili un portret robot și putem recapitula caracteristicile principale.

CAPITOLUL IV

Caracteristicile copilului tău

În continuare voi detalia câteva caracteristici ale persoanelor al căror mod de funcționare este intuitiv și global.

Procesarea mai multor informații în același timp implică în primul rând perceperea tuturor acestora, sau măcar a unui mare număr dintre ele, de unde și sensibilitatea mai mare a copiilor respectivi.

O sensibilitate ieșită din comun

Să percepi tot ce se întâmplă implică în mod clar o sensibilitate mai mare, pentru a nu risca să ratezi un element necesar pentru buna funcționare a raționamentului.

Prin urmare, copilul tău are probabil o sensibilitate crescută la stimuli (hiperestezie) – mirosuri, zgomote, atingeri, gusturi, fiind în mod cert înzestrat și cu o bună capacitate de percepere a detaliilor.

Este un fenomen căruia nu prea îi acordăm atenție și care se manifestă prin faptul că o piesă vestimentară îl va zgâria, că el percepe un miros pe care tu nu-l simți, că un zgomot îl deranjează, în timp ce ție ți se pare firesc, că se va bosumfla în fața unei farfurii, în timp ce-ți va spune

că „miroase a stricat“ etc. Toate sunt adevărate, pentru că cele cinci simțuri ale copilului tău sunt mai dezvoltate și mult mai sensibile decât ale tale.

Într-un sens mai larg, această sensibilitate senzorială se regăsește, conform aceluiași principiu, și în domeniul emoțiilor. Copilul tău este mai sensibil, uneori hipersensibil, ba chiar se supără repede.

Apoi ți se pare că „explodează“ fără motiv. Fără niciun motiv aparent pentru tine, fiindcă există totuși un motiv pe care doar el îl percepe: discrepanța dintre ceea ce simte și ceea ce îi spui.

Astfel, la micul dejun, Hervé i-a spus mamei sale că laptele din ceașca lui de cacao era fermentat.

— Nu, replică mama, pentru că am deschis sticla ieri.

Hervé insistă, refuzând să bea cacao, spunând că nu-i place gustul laptelui. Situația escaladează, el se supără, sătul să se mai certe, mama lui gustă și, într-adevăr, laptele este fermentat!

De câte ori nu te-ai enervat, numai pentru a înțelege, în cele din urmă, că micuțul tău nu se înșelase deloc?

Pe bună dreptate, îți spui, pentru că el percepe în felul său ceea ce ție îți scapă – și, deși nu întotdeauna îți pică bine, ajungi la concluzia că nu s-a înșelat.

Întâlnim același fenomen și în cazul sensibilității la oboseală și al senzației de foame.

Mulți părinți îmi spun că micuțul lor este irascibil când iese de la școală.

Părinții lui Clément, în vârstă de 8 ani, îmi mărturiseau:

— Când mă duc să-l iau de la școală la 11.30, abia dacă mă salută și, fără vreun motiv anume, începe să bombăne

supărat, până când devine negru de furie. Situația este la fel și la 16.30, ba chiar mai rea, pentru că la întoarcerea de la școală trebuie să-și facă temele.

Este tipic pentru acești copii!

Mai vulnerabili la foame, în timp ce-ți spun că nu le este foame, după doar câteva înghițituri de mâncare copiii nu vor mai fi furioși și buna dispoziție le va reveni ca prin farmec.

Prin urmare, ai încredere în copilul tău și înțelege când îți arată că are o problemă, nu verbal, pentru că nu știe să-și exprime sentimentele prin cuvinte, ci prin schimbări de comportament.

Schimbările de dispoziție fac ca atitudinea lor să se modifice de la un moment la altul, pe parcursul aceleiași zile, dar și de la un an școlar la altul.

O atitudine schimbătoare

Sensibilitatea îl determină pe copilul tău să reacționeze extrem de impulsiv la mediul său și, mai ales, la profesorii săi.

Ai observat cum, de la un an la altul, el poate fi un elev genial, mediocru sau chiar slab, la o materie sau alta?

De multe ori, personalitatea profesorului său va face diferența.

Capabil să miște munții din loc atunci când îi place un profesor, copilul tău riscă să nu mai facă nimic dacă nu se înțelege cu dascălul sau îl antipatizează.

Într-adevăr, raționamentul „fără știrea sa“ are, în consecință, capacitatea de a-ți face copilul visător și neatent,

„calități“ pe care profesorii nu le apreciază în mod deosebit, interpretându-le deseori drept o dovadă a dezinteresului față de ceea ce spun ei.

Un copil visător și neatent

Pentru ca raționamentul să aibă succes și gândirea lui să evolueze, copilul tău trebuie să stea degeaba. Fie în sala de clasă, fie acasă.

De asemenea, uneori i se întâmplă să se lase dus de gânduri, fără să termine ce a început sau chiar să nu mai știe ce anume hotărâse să facă.

François, în vârstă de 7 ani, este în parc cu mama și fratele său mai mic. Pleacă intenționând să se joace la groapa cu nisip și, prin urmare, se descaltă, apoi vede o libelulă pe care o urmărește alergând, întâlnește un prieten împreună cu care se joacă cu mingea, iar când revine pe bancă să mănânce ceva bun, nu știe ce să-i răspundă mamei sale la întrebarea:

— Unde-ți sunt pantofii?

Memoria lor este adesea excelentă. Dacă mama lui François ar insista să-l întrebe unde îi sunt pantofii, el ar începe prin a-i răspunde:

— Nu știu.

Pentru a adăuga ulterior:

— I-am lăsat lângă copac în timp ce urmăream libelula, ceea ce este, de fapt, rezultatul cunoașterii sale intuitive.